

**ЗАЛІЩИЦЬКА МІСЬКА РАДА
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ**

48600, м.Заліщики, вул.С.Бандери,15"Б", тел.(03554) 2-12-31, тел./факс 2-17-81
E-mail : 04058396@mail.gov.ua Код ЄДРПОУ 04058396

« 12 » жовтня 2021 № 03-23/2021.

на № 41 від 05.10.2021

Максим ОГОРОДНИК

E-mail: maksym.o@ukr.net

На Ваш лист від 05.10.2021 р. Заліщицька міська рада надсилає історичні довідки про культові споруди (каплички), які розташовані на території Заліщицької громади згідно додатку.

Додаток на 7 арк.

Міський голова

Іван ДРОЗД

Олеся Кирилюк 2 21 31

Інвентар римо – католицького костелу у селі Бедриківці

Каплиця цвинтарна у Бедриківцях збудована як гробовець у 1904 році коштом панів Пузинів і Бруніцьких. Була власністю княгині з Гвіздця. Тепер належить пані Стеллі фон Турну, баронесі Ватман. Каплиця побудована з каменю тесаного, покрита бляхою і з'єднана під одним дахом. Довжина – 7 м, у 1915 році російське військо забрало дзвони, один був вартістю 26,5 доларів (8 польських злотих і 85 грош). Дзвін мав назву « Святого Альойзи).

Посвятив його римо-католицький ксьондз Юзеф Адамський. Хресними родичами були доктор Альйози Юзва начальник суду в Заліщиках і пані Теофіла Вахтонович – власниця Дзвиняча. За посвячення дзвону зібрано 17 американських доларів, 100 злотих дала пані Стелла фон Турну, баронеса Ватман.

с. Винятинці (фото відсутнє)

Капличка Положення Ризи Пресвятої Богородиці

Історія паломництв у Винятинці, до каплички в честь свята Положення Чесної Ризи Преосвятої Богородиці, має уже більш ніж столітню історію. 25 червня 1891 року, в ярі, де діти зазвичай пасли вівці, з'явилася Пресвята Діва Марія. Згодом, спеціальна церковна комісія, очолювана отцем Йосифом Гаванським під присягою опитала й інших свідків, які підтвердили що бачили Діву Марію. На місце об'явлення почали сходитися, і молилися люди. З часом, вони почали збирати пожертви, на які у **1896** році вимурували невелику **капличку Положення Ризи Пресвятої Богородиці**. Від того часу, з року в рік, у найближчу неділю після 15 липня відбувається ВІДПУСТ. Сюди приходять на багатолюдні богослужіння чимало людей, не тільки з навколишніх сіл, але й дальніх країв.

Біля каплички є джерело до якого веде Хресна дорога із 14 стацій. За переказами людей - коли Божа Матір ступала на землю, на піску залишився відбиток її ноги, з якого почав бити струмок води. Чиста, кришталева вода в освяченій криниці має чудодійну силу. Люди приходять з різними недугами і зцілюються. **Капличка Положення Ризи Пресвятої Богородиці** відкрита кожної неділі у кожен святковий день, щоб можна було піти помолитися, попросити у Діви Марії ласки і Божого благословення, а також випити освяченої, джерельної і цілющої води.

с. Винятинці (фото відсутнє)

Однією з найдавніших пам'яток культури є **печера Божого гробу**. На жаль, ми не знаємо дати створення цієї споруди. Але, згідно з переказами, печера Божого Гробу була створена ще до поселення на даній території перших жителів села. З обох сторін входу в скалі вибито надписи, мовою схожою на латинь.

В середині печера складається з двох відділів. В головному відділі знаходиться втоплене підвищення, на якому лежав Образ Тіла Господнього. Другий відділ проводиться, за словами священика для проведення тайної сповіді. Можливо не одній людині цей Божий гріб допоміг в житті і зберіг тайну чудесного зцілення.

При закінченні розбудови села **Дзвиняч (фото відсутнє)** в 1908 році на окраїні односельчанами було будовано капличку «Пресвятої Діви Марії» по вулиці Лисенка, на той час це була крайня вулиця населеного пункту. Під час будівництва на тій території було знайдено меч та над кришки як говорили польського походження. У середні віки тут велися бої, за словами односельчан у 1925-1930 роках цю капличку було зруйновано. Так вона стояла довгі роки.

У 1991 році її було реставровано односельцями під керуванням сільського голови Монича Івана Олексійовича. У 2019 році сім'я Яремія Василя Петровича провели капітальний ремонт каплички і в даний час вона знаходиться в належному стані, односельчани підтримують чистоту і порядок навкруги святої місцевості.

с.Новосілка

Капличка святої Магдалини

У 1770 році по селах і містах Поділля лютувала епідемія чуми. Саме в цьому році багато сільського населення вимерло через цю хворобу. Померлих хоронили за межами села на земельній ділянці, яку виділив місцевий дідич (пан) Шилінський. Тепер тут вулиця Підзамок. Проте на місці, де, власне, ховали людей, немає житлових будинків та господарських споруд. Про давнє кладовище нагадує лише один зруйнований хрест. Цей хрест був витесаний невідомим майстром з м'якого каменю.

Перекази старожилів, що дійшли до наших днів, розповідають, що одній літній жінці уві сні прийшов ангел і сказав, що якщо за одну ніч буде побудована капличка на місці першої померлої від чуми людини, то хвороба відступить. Це був віщий сон віруючої людини, про який вона вранці розповіла священникові.

Священник, уважно вислухавши жінку, благословив громаду на цю справу. Два дні жителі села готувались до роботи: заготовляли будівельні матеріали.

За одну ніч, з третього на четверте серпня, жителі села побудували капличку і назвали її іменем святої Магдалини – покровительки хворих. Вранці 4 серпня капличку освятив місцевий священник (прізвища, на жаль не збереглося). З того часу щорічно 4 серпня на цьому місці жителі села збираються на богослужіння.

Капличка була невеликих розмірів: 3 метри у довжину, 2 метри у ширину, 1.5 метра у висоту. Верх двоскатний, критий оцинкованою бляхою. На даху вгорі був установлений метровий залізний хрест, виготовлений місцевими ковалями. Стіни всередині і зовні обмащені глиною і побілені вапном. Усередині каплички поставили невеликий столик, на якому розмістили дерев'яний хрест та ікону святої Магдалини. Біля святині, при вході з обох боків, було два кам'яних хрести.

Всі будівельні матеріали: камінь, глина, дерево на верх, бляха тощо – жителі приносили зі своїх господарств безплатно. На будівництві працювало близько 150 чоловік. Цілу ніч палили багаття, освічуючи проведення робіт. Уже на 5 серпня в селі померлих від чуми людей не було – хвороба відступила. Після 1770 року на Поділлі ще не раз були епідемії чуми, холери, та в селі до цих пір люди не страждали від подібних пошестей.

Але сталась біда. У 1953 році атеїстична місцева влада варварським способом зруйнувала святиню. Руйнацію робили 3 серпня. Всі прилеглі вулички, автодорога Заліщики – Борщів були перекриті активістами села. Бульдозером за допомогою троса був зірваний хрест і верх каплички, які зразу повантажили на автомашину. Сюди ж скинули і дерев'яний хрест, столик, два кам'яні хрести. Все вивезли за межі села і скинули в річку Серет, недалеко с. Голігради, в урочище Вівшів. Стіни розсунули бульдозером. А вже вранці жителі вулиці Підзамок першими стали свідками страшної картини розрухи. Саме 4 серпня тут мало відбуватись богослужіння. На місце розваленої за ніч каплички прийшло чи не все село. Горіло сотні свічок. Влада боялась зашкодити богослужінню та запалюванню свічок.

Після цього довгих 37 років віруючі 4 серпня приходили на місце зруйнованої каплички і, попри всі заборони, запалювали свічки та молилися. У 1989 році на зборах біля церкви було ухвалено рішення: на місці розваленої каплички побудувати нову. Ініціатором став о. Іван Войтович.

У листопаді 1989 року викопали фосо і залили фундамент. А з весни 1990 року почали мурувати стіни будівлі, згодом зробили верх на капличку й покрили його оцинкованою бляхою.

Зовні капличку обклали керамічною плиткою. Всередині встановлена велика ікона святої Магдалини.

Будівництво каплички велося коштом та матеріалами, а також за посильної участі самих новосільчан та місцевого колгоспу. Всі будівельні роботи виконувались безплатно.

З обох боків від входу поставлено два кам'яні хрести, а навколо каплички встановлена залізна кована огорожа.

Нова капличка дещо відрізняється від попередньої своїми розмірами. Вона має 4.5 м ширини, 5 м довжини, 3 м висоти, 4.5 м до верха хреста. На відміну від старої каплички, яка була повернута на північ (до дороги), нова повернута на захід. Вона добре проглядається як при в'їзді в село, так і при в'їзді з боку Борщева.

Новозбудована капличка є однією з кращих в окрузі. 5 серпня 1990 року її було освячено місцевим священником о. Іваном Войтовичем. У 1992 році біля каплички було викопано колодязь завглибшки 4 метри. Він мурований з плиток, дерев'яний верх покритий оцинкованою бляхою.

Щороку 4 серпня біля каплички правиться Служба Божа, і цей день є відпустним не тільки жителів села, а й їхніх родичів із сусідніх сіл та районів.

Капличка святої Магдалини

с. Синьків

Друга церква в Синькові була дерев'яна і найменувалася церквою Різдва Пресвятої Богородиці з часів XVIII ст.. Вона мала гарний старовинний іконостас, який в 1880 – 1890 роках був відновлений, а саме церква була перемальована, бо до цього часу були не мальовані бруси. Малював і відновляв іконостас зимовою порою маляр з Станіслава (нажаль немає ніяких звісток, ані переказів коли вона збудована). Є один старовинний переказ, що цю церкву принесла вода під час великої Дністрової повені. Одне певне, що вона вже існувала перед цісарем Йосифом II – сином Марії Тереси, як парахіальна церква під іменем Рождества Пречистої Діви Марії. За часів Радянської влади церква була закрита не реставрувалась, почалося інтенсивне гниття дерева з якого була збудована і громада села змушена була розібрати споруду з проблем безпеки.

Священиками були: о. Григорій Генкевич, який помер, маючи 80 років. Потім 2 роки зять

о. Григорій Генкевича, о. А. Бальніцький. Після 2 років завідування о. А. Бальніцького заняв парохію вже в старшій віці о. Йоан Кушик. Він помер в 1916 році.

В 1926 – 1927 роках був парохом о. Василь Мандрусак. В 1930 році, за Польщі заходами прикордонної сторожі збудовано костел до якого доїздив отець із Винятинців (10км).

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА «КАПЛИЧКИ МАТЕРІ БОЖОЇ» с. Дуплиська (фото відсутнє)

В селі Дуплиська в 1870 була збудована і освячена статуя Матері Божої на західній частині села. Організаторами побудови були місцеві жителі. Вони зібрали кошти та власними силами встановили статую Матері Божої на постаменті. Місце для встановлення Богородиці на своєму полі виділила сім'я Ключишиних.

Дана сім'я була християнською родиною. Василь Ключишин читав уроки християнства у сільській школі та був дяком у місцевій Церкві Різдва Пресвятої Богородиці. Дана сім'я на той час була знатною на селі. Вони тримали поле, худобу, мали свою молочарню та магазин у Товстому.

Матінку Божу встановили, так, як всі польові роботи починалися з молитви та відправи на святому місці. Син Семен з дружиною Ганною кожного року впорядковували статую. Пані Ганна вночі підбілювала постаменок Богородиці, так як московська шляхта не дозволяла здійснювати догляд за святим місцем вдень.

А в 1939 році, коли прийшли москалі, то підірвали статую Матері Божої. Ганна Ключишин зібрала уламки і залишила на тому місці.

Пройшли роки і знову ж таки родиною Ярослави Тивонюк (Ключишин) на тому самому місці, на тих фундаментах у 2006 році встановлено і освячено капличку Матері Божої. Дане місце і по сьогоднішній день величають словами «біля Богородиці». **Довідка написана зі слів вихідців села Дуплиська.**

СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО І КАПЛИЧКА У СЕЛІ ЗОЗУЛИНЦІ ЗАЛЩИЦЬКОГО РАЙОНУ

Цей чарівний куточок чарує кожного, хто побуває тут. Це надзвичайно казкова краса, неповторний пейзаж. Сама капличка потопає у зелені крони 200-літнього ясена. Народний переказ свідчить, що одного літнього дня спрага погнала пастухів до кринички напитися холодної води, вони пробрались крізь кущі терену, підійшли до води – раптом невимовна ясність вдарила їм у вічі. Вони побачили під скалою у воді образ Божої Матері, Яка стояла перед ними на повний зріст. Про це дивне видіння вони розповіли людям. Їм ніхто не вірив і одному з них довелося присягати на святому Євангелії аж 12 разів, і лише тоді всі повірили. Люди вирішили побудувати там капличку. І вже в 1898 році вона була побудована. На третій день Святої П'ятидесятниці, люди сходилися на відпуст до каплички з усіх околиць. З переказів відомо, що на початку минулого століття біля каплички у печері жив пустельник Яким Боднарчук, родом з Іване-Пустого. Після відвідування Гробу Господнього у Єрусалимі він прибув і до Зозулинець на відпуст. Тут він знайшов спокій для своєї душі і оселився в печері поруч з капличкою. Пробув він тут до самої смерті і похований на місцевому цвинтарі.

За радянських часів у 1962 році капличку підірвали, від неї залишилася тільки руїна (престол і один кут). 27 років вона стояла зруйнована, але люди не переставали йти до цілющого джерела. Восени 1989 року відбудували капличку. Місцевий художник Василь Дем'янів, член «Потоку» при борщівському музеї намалював ікону Пресвятої Богородиці такою, як вона

з'явилась пастухам, з уст старожилів села. Капличку і зараз відвідує багато прочан з усієї України. * Село Зозулинці: храм Святителя Миколая, живоносне джерело на місці явлення Божої Матері. * Місто Заліщики: храм Жінок-Мироносиць, храм Вознесіння Господнього. Довідки за телефонами: 097-481-89-20;097-512-76-15.